

Išgyventi žodžiai

Birželio 2 dieną startavo Lietuvos nacionalinės bibliotekos projektas „Išgyventi žodžiai: autobiografinių tekstų rašymo dirbtuvės“. Jam vykdyti pasirinkta Pasvalio Mariaus Katiliškio viešoji biblioteka. Turbūt todėl, kad projekto koordinatorių – dr. Dainius Vaitiekūnas, 1989 m. Pasvalyje baigęs vidurinę mokyklą (dabartinę Petro Vileišio gimnaziją). Pasirinkęs lietuvių kalbos ir literatūros studijas, kurioms įkvėpė mokytojo Romualdo Paškevičiaus pamokos, tapo literatūrologu, vertėju, humanitarinių mokslų daktaru, o šiuo metu yra Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Dokumentinio paveldo tyrimų departamento Lituanistikos skyriaus vyriausiasis tyrėjas.

Šio projekto tikslas – parengti metodines autobiografinių tekstų rašymo dirbtuvių gaires, pagrįstas praktine patirtimi. Į bandomąjį dirbtuvių ciklą biblioteka pakvietė literatų klubo „Užuovėja“ narius bei Trečiojo amžiaus universiteto lankytojus, kurie yra vyresni nei 55-erių metų, nes projektas siekia

Literatai klausėsi rašytojos Danutės Kalinauskaitės patarimų.

(birželio 2–10 d.) mokysis meniškai parašyti atsiminimus, vasarą kurs tekstus, o rudenį kūriniai bus aptarti Pasvalyje, paskui pristatyti Vilniuje, Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje.

Tekstų rašymo dirbtuves veda profesionalai. Pirmąją dieną rašyti atsiminimus mokė istorikas, knygų leidėjas (buvęs leidyklos „Versus aureus“ savininkas, dabar dirbantis Mokslo ir enciklopedijų leidybos centre) dr. Arturas Mickevičius (beje, gyvenęs Krinčine) ir rašytojas, scenaristas, režisierius Alvydas Šlepikas. Akcentuota, kaip svarbu užrašyti atsiminimus (savo ir kitų), nes dažnai, kai žmogaus nebėra, apgailėtaujama, kad nepaklausta, ko nors nesužinota. Iš mažų atskirų žmonių istorijų susideda didžioji istorija. Pasak A. Mickevičiaus, istorija ir yra praeitis, kuri papasakojama. Svečiai atkreipė dėmesį į tai, kad apie tuos pačius dalykus kiekvienas žmogus gali parašyti skirtingai, ir tai natūralu, nes skiriasi požiūriai, patirtys.

Rašytojas Alvydas Šlepikas mokė iš atsiminimų kurti meninį tekstą.

skatinti būtent vyresniosios kartos kūrybiškumą, kultūrinę integraciją ir asmeninės patirties pavertimą kultūros paveldu. Į dirbtuvių veiklą įsijungė dešimt užuovėjiečių ir penki TAU studentai. Jie penkias dienas

Istorijai ypač svarbūs dienoraščiai, nes juose užfiksuota tikra to meto emocija, situacija. Svarbios ir nuotraukos. O atsiminimai būna įvykių interpretacija. Bet A. Šlepikas pabrėžė, kad rašytojui visgi ne istorinė

tiesa svarbi, o meninė. Ji yra literatūrinio kūrinio esmė – gimsta iš kalbos jausmo, asmeninio suvokimo, vaizduotės. Rašytojas mokė, kaip pradėti kūrinį, kokią teksto struktūrą rinktis, kaip išplėtoti pasakojimą iš vienos net ir nereikšmingos detalės.

Antrąją dieną dirbtuvių dalyviai susitiko su rašytoja Danute Kalinauskaite. Jos mokymas buvo pa-

remtas pačios patirtimi: pasakojo apie savo kūrybinį kelią (yra išleidusi 4 prozos knygas), pabrėždama, kad rašymas turi remtis į patirtį, kad laimingas gyvenimas neskatina kurti, kad būtinybė rašyti atsiranda iš skausmingų patirčių. Tačiau reikia taip rašyti, kad asmeniškai dalykai taptų įdomūs visiems. Autobiografiniam rašymui reikia ir drąsos. Su

rašytoja užsimezgė nuoširdi ir atvira literatų diskusija.

Abi dienas projekto dalyviai buvo kviečiami pasidalinti ir savo patirtimis: papasakoti, kokį turi ankstyviausią atsiminimą iš vaikystės, paskaityti, ką jau yra parašę, pasirinkę savo praeitimi. Dalyvių dar laukia užsiėmimai su rašytojais Sandra Bernotaite, Vidu Morkūnu ir Aldona Ruseckaite. Pradedant dirbtuvių veiklą, visą projekto programą pristatė jo koordinatorių Dainius Vaitiekūnas. Vyresnioji bibliotekininė Vaiva Samulėnienė pateikė informaciją apie bibliotekoje jau sukauptus žymių žmonių atsiminimus, kurie labai svarbūs krašto istorijai. Bibliotekos direktorė Dangolė Abazoriuvienė pasidžiaugė, kad projektas vykdomas Pasvalyje, ir linkėjo įdomios bei prasmingos veiklos.

„Jei dabartis neprisimena praeities, tai ji tartum iškirpta iš popieriaus...“ – sakė Danutė Kalinauskaitė. Teigdama, kad kiekvieno žmogaus gyvenimas yra lyg sidabras, kurį tik reikia nušveisti, kad spindėtų, dirbtuvių dalyvius ir drąsino, ir tikino, kad svarbu ir reikšminga asmeninę patirtį paversti kultūros paveldu, jai suteikiant literatūros kūrinio pavaldą.

Regina GRUBINSKIENĖ
Autorės nuotr.

Projekto dirbtuvės įsikūrė Mariaus Katiliškio viešiojo bibliotekoje.